

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**Актуальні питання кримінально-правової
кваліфікації, документування та
розслідування колабораціонізму**

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
21 липня 2022 року**

ОДЕСА
2022

УДК 343.1 : 343.985 : 343.57(477)

А 14

Оргкомітет конференції

Швець Д.В., ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент

Корнієнко М.В., проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор

Албул С.В., професор кафедри оперативно-розшукової діяльності, к.ю.н., професор

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи, к.ю.н.

Єгоров С.О., завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності, к.ю.н., доцент

Конопельський В.Я., завідувач кафедри кримінального права та кримінології, д.ю.н., професор

Кулик Л.М., доцент кафедри кримінального права та кримінології, к.ю.н., доцент

Лісніченко Д.В., доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н.

Мудрецька Г.В., доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н.

Тетерятник Г.К., завідувач кафедри кримінального процесу, д.ю.н., доцент

Чекмарьова І.М., професор кафедри кримінального права та кримінології, к.ю.н., доцент

Щурат Т.Г., доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності, к.ю.н.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 21 липня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. – 116 с.

© ОДУВС, 2022

КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Мудрецька Г. В., к.ю.н., доцент (Одеський державний університет внутрішніх справ)

Колабораціонізм як явище підриває національну безпеку України та становить безпосередню загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності, конституційного ладу та іншим національним інтересам України, тому повинен нести за собою відповідальність, встановлену законом. Крім того, постконфліктне врегулювання неможливе без відновлення справедливості та обмеження ряду прав осіб, причетних до колабораціонізму, що можливо вирішити виключно законом [1].

15 березня 2022 року набрав чинності Закон України від 3.03.2022 № 2108-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність», яким КК України доповнено статтею 111-¹, де визначено поняття колабораціонізму та його форми.

Зокрема колабораційною діяльністю визнається: 1) публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України; 2) публічним вважається поширення закликів або висловлення заперечення до невизначеного кола осіб, зокрема у мережі Інтернет або за допомогою засобів масової інформації; 3) здійснення громадянином України пропаганди у закладах освіти незалежно від типів та форм власності з метою сприяння здійсненню збройної агресії проти України, встановленню та утвердженню тимчасової окупації частини території України, уникненню відповідальності за здійснення державою-агресором збройної агресії проти України, а також дії громадян України, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти; 4) передача матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора; 5) добровільне зайняття громадянином України посади,

пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора, або добровільне обрання до таких органів, а також участь в організації та проведенні незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території або публічні заклики до проведення таких незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території; 6) організація та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради, активна участь у таких заходах; 7) заходами політичного характеру розуміються з'їзди, збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, круглі столи тощо. 8) під здійсненням інформаційної діяльності розуміється створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення відповідної інформації; 9) добровільне зайняття громадянином України посади в незаконних судових або правоохоронних органах, створених на тимчасово окупованій території, а також добровільна участь громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях[2].

Вказані зміни покликані запобігти потенційно можливому притягненню до відповідальності учасників ринку електронних комунікацій України за виконання ними наявних обов'язків за чинними міжнародними міжоператорськими договорами з операторами російської федерації та республіки білорусь із метою збереження зв'язку між абонентами України та держав-агресорів.

Проте, вказані зміни викликають більше питань та сумнівів, ніж практичних результатів. Зокрема, Закон встановлює, що заклики, заперечення вважаються публічними, навіть якщо вони розміщені в мережі Інтернет або за допомогою засобів масової інформації, що може слугувати додатковим ризиком порушення прав людини, оскільки особу можуть притягнути до кримінальної відповідальності за розміщення певного критичного допису в соцмережах. Крім того, цей закон поширюється на невизначене коло осіб, які можуть підпадати під його санкції. І часткове його застосування щодо якоїсь конкретної особи буде, фактично, вибірковим правосуддям. Також об'єктива сторона злочинів, передбачених ст. 111-1 та 111-2, може частково охоплюватися диспозиціями інших статей. Зокрема, стаття 110 охоплює практично всі випадки колабораційної діяльності. Тобто по суті йде дублювання тих самих норм відповідальності.

Таким чином, запровадження подібних складів злочинів та покарань в Україні загрожує призвести до несприятливих наслідків. Відповідно державна політика щодо кримінальної відповідальності за колабораційну

діяльність в Україні має враховувати сучасні інститути кримінального права та потребує свого вдосконалення.

Література

1. Пояснювальна записка до Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 3.03.2022 № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text>
2. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 р. № № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

ЗМІСТ

Привітальні промови

Албул С. В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	5
Борейко Г.Д. НЕПРАВДИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПІДОЗРЮВАНИМ/ОБВИНУВАЧЕНИМ ПРО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗАВІДОМО НЕВИНУВАТОЮ ОСОБОЮ ЯК СПОСІБ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ НА ЗАХИСТ.....	10
Вайда Т. С. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПОНЯТТЯ, ДОКУМЕНТУВАННЯ, ТА КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРОТИПРАВНІ ДІЇ/ДІЯЛЬНІСТЬ.	13
Voloshanivska Tetiana, Fedorov Ihor PROCEDURAL FEATURES CONDUCT OF PRE-TRIAL INVESTIGATION IN CRIMINAL PROCEEDINGS UNDER SIGNS OF A CRIMINAL OFFENSE PROVIDED FOR IN ART. 111 ¹ OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE «COLLABORATION ACTIVITY»	18
Воронцольна ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ст. 111-1 КК УКРАЇНИ): АНАЛІЗ ОБ.....	21
Гаврилюк А. В. ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (СТ. 111-1 ККУ) ВІД ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ (СТ. 111 ККУ)....	24
Гловюк І. В. ПИТАННЯ ДОКАЗУВАННЯ ЗА СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ВИРОКІВ	28
Головков Д. С. ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	33
Гриченко О.А. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ.....	35
Данилюк В.В. СУЧАСНИЙ СТАН КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІОНІЗМ В УКРАЇНІ.....	38

Сгоров С. О. ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.	41
Засць О. М. ЮРИДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФІНІЦІ КОЛАБОРАЦІЯ.....	45
Колб О. Г. ПРО ДЕЯКІ ДЕТЕРМІНАНТИ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ФОРМУВАННЯМ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УКРАЇНІ.....	46
Конопельський В.Я. КРИМІНОГЕННА ДЕТЕРМІНАЦІЯ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УКРАЇНІ.....	49
Копотун І. М., Рудик М. М. НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ... 	51
Кулик Л.М. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	55
Маланич М. М СУЧАСНИЙ СТАН ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ КОЛАБОРАЦІОНІЗМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	58
Мальгіна А. С. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ УЧАСТІ У ТЕРОРИСТИЧНІЙ ГРУПІ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	61
Марченко О.А. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	65
Мицька О. І. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПЕНАЛІЗАЦІЇ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	68
Мовчан Р.О. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА НОВЕЛА ПРО КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРАВОТВОРЧІ ТА ПРАВОЗАСТОСОВНІ ПРОБЛЕМИ	70
Мудрецька Г. В. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.	74
Мудрецький Р. В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	76

Орлов В. А. КОМБАТАНТИ ЧИ КОЛАБОРАНТИ: ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ 78

Пашковський М. І. Особливості використання OSINT при документуванні та розслідуванні колабораційної діяльності 82

Пірожник КОЛАБОРАЦІЯ В ПУБЛІЧНОМУ ПРОСТОРІ: ЗАПОБІГАННЯ «ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТЕРОРИЗМУ» ТА ПРОПАГАНДІ НАРАТИВІВ «РУСЬКОГО МІРА».....86

Політова А.С. ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 89

Поляков Є. В., Щурат Т. Г. КОЛАБОРАЦІОНІЗМ В УКРАЇНІ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ..... 93

Резніченко Г. С. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 97

Уткіна К.С. ПРОБЛЕМАТИКА РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....103

Чекмарев І.М. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКИ СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ.....107

Чуваков О. А. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ..... 111

Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

Підписано до друку 18.07.2022. Формат 60х90/16. Папір офсетний. Гарнітура «TimesNewRoman». Друк цифровий. Ум. друк. арк. 7,25. Видавництво ОДУВС

Наклад 30 прим.

м. Одеса, вул. Успенська, 1.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.